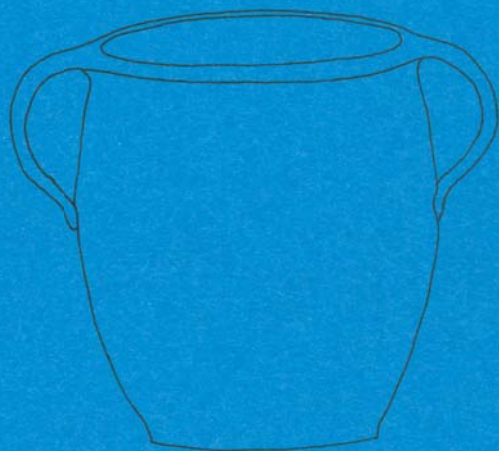

POTTEMAKARE I KVIDINGE

**KVIDINGE SOCKENS
HEMBYGDSFÖRENING**

Skriftserie

V

1986

Förord

Kvidinge sockens Hembygdsförening har hittills utgett fyra häften i sin skriftserie. Det senaste häftet utkom 1974. Det har sedan flera år tillbaka, varit föreningens avsikt att ge ut ett häfte, som behandlar krukmakeriets historia i Kvidinge och Sönnarslöv.

Historien sträcker sig från 1829, då den första krukmakaren startade sin verksamhet, fram till vår tid. Under denna tidsrymd har många krukmakare haft sina verkstäder här. Som mest var 9-10 verkstäder i gång samtidigt. Det var från sekelskiftet fram till 1930-talet.

Föreliggande häfte har utarbetats av förre styrelseledamoten i Hembygdsföreningen, keramikern Folke Quist. Han intresserade sig tidigt för krukmakeriet och redan vid 15-års åldern började han hjälpa till i Martin Petterssons verkstad. Han praktiserade och utbildade sig på många platser, innan han 1945 öppnade egen verkstad i Kvidinge.

Under många år hade han kontakter med krukmakarna i bygden. Dessa och andra äldre ortsbo berättade för honom om tidigare krukmakares liv och levnadsförhållande. Detta, tillsammans med hans stora sakkunskap, har gjort det möjligt att skapa en fyllig bild av krukmakeriet i Kvidinge och Sönnarslöv.

Skriftkommittén är mycket tacksam för det tidskrävande och fina arbete som Folke Quist utan ersättning ställde till Hembygdsföreningens förfogande. Genom detta har möjlighet getts, att åt eftervärlden bevara en historia om krukmakeriet och dess stora betydelse för vår bygd.

Vi tackar även Arne Johansson, Karl-Axel Johansson, Ingvar Månsson och Ove-foto, som varit Quist behjälpliga med framtagande av skisser och foton.

Skriftkommittén: Ingrid Johnson, Verner Olofsson, Lennart Olsson, Margareta Pålsson.

Sammanställning: Erik Andersson.

Fastigheten Sönnarslöv 1:20.

Axel Andersson, verksam 1910-1932

Axel Andersson föddes 1882 och dog 1932. Han var närmaste granne till bröderna Rosenqvists krukmakeri under sin uppväxttid. Kunde man bli något annat än krukmakare, då man redan som barn praktiskt taget levde tillsammans med dessa? Det kunde inte Axel.

Då han blev gammal nog, kom han i lära hos bröderna Rosenqvist.

Efter lärotidens slut flyttade han till Fredrik Lindkvist som gesäll och fortsatte sedan hos dennes son Ernfrid.

Axel Andersson bar på samma dröm som de flesta gesäller, att få bli mästare. Han inköpte fastigheten 1:20 av Nils Pålsson, kommen från Lathög. Pålsson fick vid köpet servitut i fastigheten, vilket närmast kan betraktas som ett slag av undantag.

Detta hände 1910 och tydligen har A.Andersson omedelbart satt igång att bygga en rymlig och präktig verkstad, som fortfarande är i bruk, om än i mindre omfattning.

Axel Andersson hade aldrig någon gesäll, utan drev rörelsen tillsammans med sin hustru Ester. De ingick äktenskap, då fastigheten inköptes.

Bland sina kollegor på orten hade Axel Andersson ord om sig, att vara en mycket skicklig yrkesman. Han levererade sina alster, liksom övriga krukmakare vid denna tid, till affärer från Trelleborg i söder och en bit norrut. Även Andersson fick, efter bränning besök av tattare, som ville köpa sekunda gods.

Knut Hallsten, verksam 1932-1979

Hallsten var född i Gävle. Han var en vandrande gesäll, i ordets rätta bemärkelse, och kom till Lindkvists krukmakeri som drejare.

Efter Axel Anderssons bortgång stod dennes verkstad tom. Vistelsen hos Lindkvist blev inte lång för Hallsten, ty ganska snart fick han arrendera denna verkstad, som han senare blev ägare till.

Nu kom en ny yrkesbeteckning till, nämligen keramikerns. Hallsten tillverkade här keramik, något helt nytt, som väckte stor uppmärksamhet i våra trakter. Denna tillverkning passade egentligen inte in, med de bränningsmöjligheter som fanns, nämligen en flamugn, där vedaskan hade fritt spelrum från fyren. Denna bränning satte givetvis sina spår i glasyren.

Hallsten var en energisk man, som sökte komma tillrätta med detta. Han tillverkade något som kallades för kassettlar. De kan jämföras med en burk med lock och tillverkades av sandblandad lera.

Det tillverkade godset placerades i dessa kassettlar, för att undgå förorening från fyren. Kassettlarna tillverkades på platsen. Det kunde dock hända att glasyren blev förorenad av partiklar som trängde in i kassettlarna.

Efter ett antal år skaffade Hallsten en elugn, vilket givetvis var en stor framgång. Han hade ingen anställd arbetskraft några längre tider, utan drev rörelsen med hjälp av sin hustru Rut Linnea.

Hallsten berättade följande om sin tid inom yrket. Han var 11 år gammal 1907, när han började sin krukmakarebana vid Bobergs fajansfabrik i Gävle. Där fick han börja med att forma lergökar, som i stort antal levererades till NK i Stockholm. När han lärt sig detta, avancerade han och blev sparbösseformare. Detta var ett steg högre på rangskalan och efter en tid fick han börja lära sig dreja.

Ur Knut Hallstens produktion

Knut Hallsten vid drejskivan

En lärling hade det inte så lätt på den tiden. Kraven var stora för den som skulle bli en god yrkesman. Fabrikören gick och synade arbetena. Lärlingen fick sätta det drejade godset på en bräda. Fick fabrikören syn på något gods, som inte var exakt lika med modellen, röt han till och frågade om han drejade nya modeller. Därefter tog han hela brädan, som kanske var full med gods, och vände upp och ner på alltsamman. Det blev givetvis en allt för hård läxa för lärlingen ifråga, men kanske nyttig.

I 13 år arbetade Hallsten hos Bobergs i Gävle, med korta avbrott hos en krukmakare i Hagström samt på porslinsfabriken i Gävle. Efter denna tid funderade Hallsten på att bli sin egen mästare.

Tillsammans med sin fader, som kallade sig för stuckatör, han arbetade med att gjuta gipsformar, ställde han kosan söderut. De hamnade i Gyllsboda, där en syster och sväger ägde ett gammalt hus, i vilket Hallsten med hjälp av fadern byggde en ugn.

I Gyllsboda trivdes inte Hallsten. Efter en kort tid flyttade han till Svedala, där han arbetade i en gammal verkstad ett par månader, för att sedan hamna i Timmenabben hos Burmeister. 14 år sysselsattes han med att dreja golvnor, som på den tiden exporterades till Holland.

Inte heller i Timmernabben stannade Hallsten någon längre tid. Han reste till Förlösa, för att pröva lyckan där. Även här vantrivdes han och reste därför till Torsås, som inte ligger så långt från Förlösa.

I Torsås arrenderade han en verkstad av krukmakare Brorsén. Här stannade han i två år. Sedan gick resan till Mölndal, där han med sin bror bildade bolag och arrenderade Mölndals Terrakottfabrik. Ett gästspel som varade i 11 månader. När Hallsten sedan reste från Mölndal var fadern åter med, och färden ställdes till Borås. Nästa anhalt blev Falkenberg.

I Falkenberg fick de i en annons i en tidning, se att krukmakare Larsson i Laholm, Pottlasse kallad, hade förolyckats. Resan ställdes därför till Laholm, där fadern anställdes som formtillverkare och Knut Hallsten som drejare.

Om sin tid på denna verkstad tillkommen vid 1600-talets slut, berättar Hallsten bl.a. att kärlen lastades på en gammal Ford och att han med fru Larsson vid sidan, kuskade omkring på marknaderna i södra Sverige. Vid ett tillfälle då det var på väg hem från Markaryd strejkade ljuset på bilen, som inte var i bästa skick. Polisen försökte stoppa dem, men Hallsten fräste på allt vad bilen kunde gå. Böter var det samma som utgifter, och sådana blev en stor belastning för rörelsen.

Efter ett år flyttade sedan Hallsten till Falkenberg, där han arbetade i ett år. Därefter kom han till Sönnarslöv för att söka anställning hos Lindkvist.

Under sista åren av sin levnad tillbringade Hallsten allt mindre tid på verkstaden och 1979 gick han ur tiden.

Pia Hesselmark-Champbell, verksam 1983-

Efter Knut Hallstens frånfälle stod verkstaden tom till år 1983, då Pia Campbell inköpte fastigheten.

Pia Campbell kom från Jönköping till Sönnarslöv. Tyngdpunkten i hennes produktion ligger på måleriet, vilket framgår av den mängd utställningar hon deltagit i, både i Sverige och många andra länder. Hon är representerad på olika muséer och har därtill utfört flera offentliga utsmyckningar.

Den keramiska delen i Pia Campbells konstnärskap har fått en mera undanskymd plats. Tillverkningen består till en del av mindre figurer. Råmaterialet i hennes produktion är av den typ vi kallar lågbrännande lera.